

Fornleifaskráning á skógræktarsvæði að Egilsseli, Fellum í Múlapindi

Rannveig Þórhallsdóttir

2022

Forsíðumynd. Egilssel í Fellum. Fremst á myndinni má sjá rétt 2759-7. Fyrir miðju myndar má sjá gamla bæjarhólinn 2759-1. Einnig glittir í brunn 2759-3 og nokkur fjárhús sem hnítsett voru á vettvangi. Horft til N. Myndin er varðveitt á Héraðsskjalasafni Austfirðinga undir nr. Sveit 1719. Ljósmyndari: Vilberg Guðnason.

Mynd hér fyrir neðan. Egilssel í Fellum. Á myndinni glittir í margar af þeim minjum sem voru hnítsettar í túni, s.s. gamla bæjarhólinn og fjárhús. Myndin er varðveitt á Héraðsskjalasafni Austfirðinga undir nr. Sveit 1723. Ljósmyndari: Vilberg Guðnason.

Efnisyfirlit

ABSTRACT	4
INNGANGUR	4
SKRÁNINGARSVÆÐIÐ	5
SKRÁNINGIN	5
SÖGULEGT YFIRLIT	6
EGILSEL	6
NIÐURSTADA	38
HEIMILDIR	39

Abstract

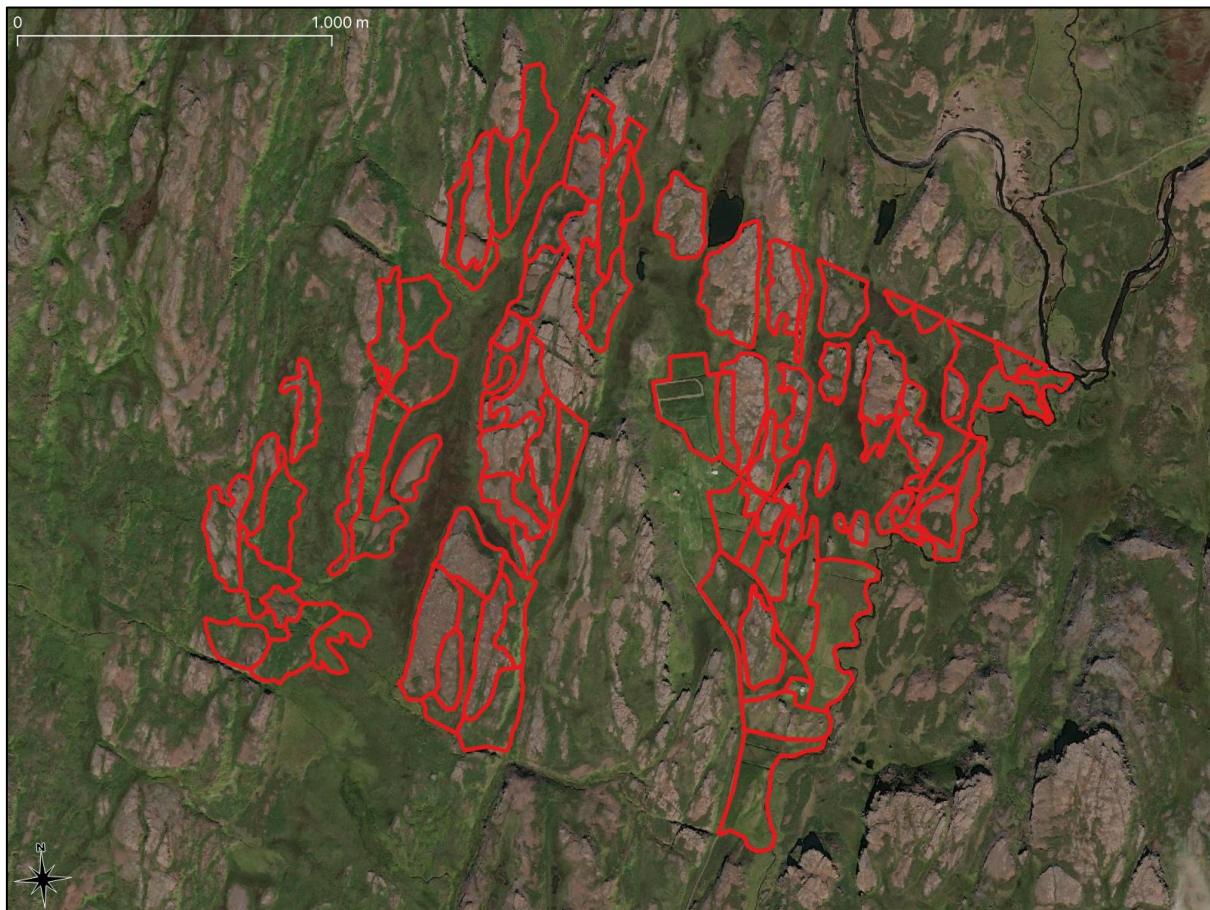
Archaeological registration nr. 2759 was done in April and May 2022 by Sagnabrunnur, regarding afforestation plan of Yggdrasill Carbon at Egilssel, Fellabær, Múlaþing. Fifty six archaeological remains were found within or near the registration area, Thirty-six of them were considered in danger and twenty not in danger. The Cultural Heritage Agency of Iceland will decide on a sufficient preservation of the archaeological remains, according to the Icelandic Heritage Law Nr. 80/2012.

Inngangur

Hjá Minjastofnun er í ferli framkvæmdarleyfisumsókn vegna fyrirhugaðra skógræktaráforma á jörðinni Egilsseli í Fellum á 301,8 ha landi. Í umsögn minjavatnarrar vegna málsins segir að nýrækt skóga geti haft í för með sér umbyltingu lands og þar með raskað einstökum fornleifum sem þar kunna að vera. Áður en framkvæmdaleyfi er gefið út þarf að skrá fornleifar í samræmi við staðla Minjastofnunar Íslands, sýnilegar fornleifar skulu mældar upp og útlínur þeirra færðar inn á upprátt fyrirhugaðs skógræktarsvæðis svo að fram komi með skýrum hætti umfang og afstaða minjanna.¹ Samkvæmt 16. gr. laga um menningarminjar nr. 80/2012 skal skráning á fornleifum, húsum og mannvirkjum fara fram áður en gengið er frá leyfi til framkvæmda. Tilgangur fornleifaskráningarinnar er að kanna skv. þeim lögum heimildir og skoða skógræktarsvæðið á vettvangi til að meta eins nákvæmlega og unnt er hvort fornleifar sjáist á yfirborði eða geti leynst undir sverði. Að beiðni Yggdrasils Carbon ehf. var starfsmaður Sagnabrunns ehf., Rannveig Þórhallsdóttir fornleifafræðingur ráðin til

¹ Umsögn Minjavatnarrar Austurlands, MÍ202201-0128/6.10/P.E.H.

fornleifaskráningarinnar. Við verkið vann einnig Ólafur Örn Pétursson landfræðingur. Fulltrúi verkkaupa var Ingibjörg Jónsdóttir. Verkið fékk verkefnanúmerið 2759 hjá Minjastofnun.

Mynd 1. Afmörkun skógræktarsvæðisins að Egilsseli í Fellum, Múlaþingi.

Skráningarsvæðið

Skógræktarsvæðið er að Egilsseli í Fellum, Múlaþingi. Á mynd 1 má sjá afmörkun þess. Jörðin sem er til skráningar er klettótt og jarðvegur að hluta til rofinn og mýrlendur. Ekki er ráðgert að planta næst bænum, en þó var tekin sú ákvörðun að skrá þær minjar sem eru í heimatúninu.

Skráningin

Í lögum um menningarminjar nr. 80/2012 eru allar fornleifar friðaðar og sumar friðlýstar. Friðun þýðir að óheimilt er að raska, hylja eða á nokkurn hátt breyta fornleifum nema með leyfi og að uppfylltum þeim skilyrðum sem Minjastofnun kann að setja. Óheimilt er einnig að veita leyfi til framkvæmda án vettvangskönnunar fornleifa, húsa og mannvirkja skv. 16. gr. laga um menningarminjar og 5. gr. reglna um skráningu jarðfastra menningarminja vegna skipulags og

framkvæmda nr. 620/2019. Með því að skrá fornleifar er hægt að taka fullt tillit til þeirra innan skógræktarsvæðis og koma í veg fyrir að þær verði fyrir skemmdum. Allar þær fornleifar á könnunarsvæðinu sem og annars staðar og eru eldri en 100 ára, eru friðaðar skv. lögnum. Friðlýstum fornleifum fylgir 100 m friðhelgt svæði út frá ystu sýnilegu mörkum þeirra skv. 22. gr. Um friðaðar fornleifar er 15 m friðhelgað svæði umleikis samkvæmt sömu grein. Sú hefð hefur þó komist á að fara ekki of nálægt fornleifum og taka tillit til eðlis þeirra og þarfa. Árið 1997 var unnin fornleifaskráning á jörðinni sem nýtt sem grunnur fyrir þessa fornleifaskráningu.² Í *Sveitir og jarðir í Múlapingi, Kumli og haugfé* og árbókum Ferðafélags Íslands var að finna greinargóðar vísbendingar um fornleifar, sem og við skoðun á túnakortum, jarðabókum og örnefnaskrám. Rannveig Þórhallsdóttir fornleifafræðingur og Ólafur Örn Pétursson landfræðingur fóru saman á vettvang í fallegu vorveðri dagana 27. og 29. apríl 2022 og voru fornleifar mældar upp með Trimble Nomad 5.

Sögulegt yfirlit

Þegar fornleifafundir frá fyrstu tíð búsetu í Fellum eru skoðaðir virðist sem Lagarfljótið hafi gegnt mikilvægu samgönguhlutverki á landnámstíma, enda eru fornir þingstaðir á svæðinu taldir vera við fljótið að Krakalæk, Freysnesi og Þórsnesi. Kuml og grafreitir frá 900-1000 hafa fundist að bæjum í nálægð við Lagarfljótið, s.s. að Rangá, Straumi og Urriðavatni.³ Ljóst er að búseta hefur verið umhverfis fljótið á landnámstíð og því geta að minjar að Egilsseli verið allt frá fyrstu tíð byggðar á Austurlandi.

Egilssel

Egilssel hefur alla tíð verið bændaeign og í sjálfsábúð síðan 1878. Egilssel liggar talsvert hátt og er nálægt Fellaheiði. Neðan fjalls eru ásar og holt, klettar og melöldur, sund og mýrar á milli og land gróið fjalldrappa, lyng og mýrgresi. Einnig er að finna einir í landinu og heimildir benda til þess að skógur hafi verið til forna á svæðinu. Ofar taka við hjallahlíðar, lyngbrekkur og deigjudrög. Afrétt er á Bótarheiði.⁴ Getið er um jörðina Egilssel í Sýslu- og sóknarlýsingu fyrir

² Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands.

³ Kristján Eldjárn. (2016). *Kuml og haugfé í heiðnum sið á Íslandi. Þjóðminjasafn Íslands*, bls. 238-239; Rannveig Þórhallsdóttir. (2021). „Fornleifaskráning vegna ljósleiðara á Héraði, 2. áfangi. Hrórstunga og Hjaltastaðaþinghá.“ Sagnabrunnur ehf.; Minjavefsþá Minjastofnunar Íslands, map

⁴ Ármann Halldórsson. (1974). *Sveitir og jarðir í Múlapingi*, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391-392; Hjörleifur Guttormsson. (2004).

Ássókn frá 1840 og hún sögð afbýli frá Staffelli. Þar segir einnig að í jarðabókinni árið 1760 hafi jörðin heitið Staffellssel og að á jörðinni hafi heyskapur og landkostir verið „í betra lagi“.⁵

2759-1. Bæjarhóll (NM-134:001).

Í eldri fornleifaskráningu segir: „„Búið í torfbæ til 1908. Þrepbaðstofa, annars ekki heimildir um bæinn“ segir í Sveitum og jörðum“. 25-35 m af núverandi íbúðarhúsi. Hefur staðið á dálítum hóli í túninu við heimreiðina. Þarna er nú sléttan tún, en dokkir og mishæðir eru í túninu þar sem gamli bærinn stóð. Sléttan fyrir 10-20 árum. Steinhús núverandi frá 1906.“⁶

Eins og segir í eldri fornleifaskráningu eru dokkir og mishæðir á dálítum hóli í túninu við heimreiðina. Bæjarhóllinn var mældur upp og ljósmyndaður. Stærð hans er 9x2 m, hann liggar N-S. Minjarnar voru hnissettar utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

Mynd 2. Gamli bæjarhóllinn að Egilsseli. Horft til S.

2759-2. Íbúðarhúsið að Egilsseli.

Steinhúsið að bænum var byggt árið 1906 og nýtur það því friðunar.⁷

Húsið var ljósmyndað og hnissett, það er utan skógræktarsvæðisins.

Mynd 3. Íbúðarhúsið að Egilsseli, 2759-2. Fremst á myndinni er brunnur 2759-3. Horft til N.

2759-3. Brunnur. Heimild. (NM-134:002). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Um 15 m SV af núverandi íbúðarhúsi er kringlótt upphækku.

⁵ Finnur N. Karlsson o.fl. (2000). *Múlasýslur. Sýslu- og sóknalýsingar hins Íslenska bókmenntafélags 1839-1874*. Sögufélag. Örnefnastofnun Íslands, bls. 122-123.

⁶ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 28; Ármann Halldórsson. (1974). Sveitir og jarðir í Múlapingi, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 392.

⁷ Ármann Halldórsson. (1974). Sveitir og jarðir í Múlapingi, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391-392.

Þetta mun vera brunnur, sem notaður var í tíð Péturs. Brunnurinn var grjóthlaðinn að innan og hann kann að vera gamall.“⁸

Brunnurinn var við vettvangsskoðun vel greinilegur, þakinn sinu, um 3 m í þvermál og hleðslur eru um 0,8-1 m háar. Brunnurinn var ljósmyndaður og hnittsettur, hann er utan skógræktarsvæðisins og er því ekki í hættu.

2759-4. Lambhús. Fjárhús.

Heimild. (NM-134:003). Í eldri fornleifaskráningu segir: „„Á túni voru Lambhús, Miðhús og Sauðhús ofan við bæ“ segir í örnefnalýsingu. 25 m V af (ofan við) íbúðarhúsi. Smáhæð í túninu, þar sem í eru dokkir. Þarna stóðu 2 fjárhús, svokallað Ytra- og

Fremra-Lambhús. Hlaða stóð á milli húsanna. Húsin sléttuð um 1980.“⁹ Mishæð í túninu, um 5 m í þvermál, var mæld upp á vettvangi út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

Mynd 4. Hæðin þar sem Lambhús voru mæld inn. Horft til N.

2759-5. Miðhús. Fjárhús.

Heimild. (NM-134:004). Í eldri fornleifaskráningu segir: „„Á túni voru Lambhús, Miðhús og Sauðhús ofan við bæ segir í örnefnalýsingu. Um 40 m N af núv. Íbúðarhúsi og um 30 m NA af staðnum þar sem Lambshúsin stóðu (134-03). Smá hæð sem í

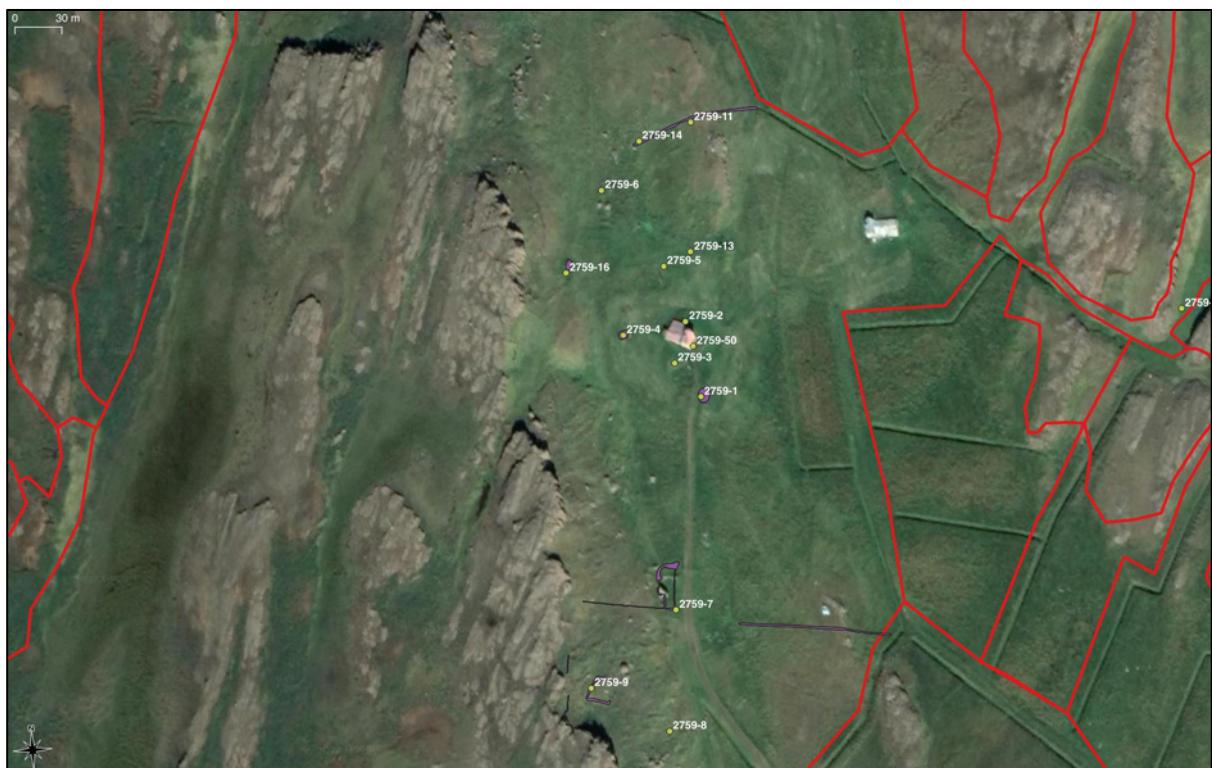
Mynd 5. Svæðið var sem Miðhús, Sauðhús og fjárhús 2759-13 voru mæld upp. Horft til N.

⁸ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 29.

⁹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 29; Örnefnaskrá Egilssels.

eru dokkir, nyrst í túninu. Húsin voru sléttuð um 1980.“¹⁰

Ekkert að sjá á vettvangi, minjarnar hnítsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

Mynd 6. Yfirlitsmynd yfir minjar í túni hjá Egilsseli.

2759-6. Sauðhús. Fjárhús. Heimild. (NM-134:005). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Á túni voru Lambhús, Miðhús og Sauðhús ofan við bæ segir í örnefnalýsingu. Ofan við stóra steina 60-70 m N af íbúðarhúsi utan túns. Húsin hafa verið rifin og ekki sáust nein merki um veggjalag sökum gróðurs.“¹¹

Ekkert að sjá á vettvangi, minjarnar hnítsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

¹⁰ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 29; Örnefnaskrá Egilssels.

¹¹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 29; Örnefnaskrá Egilssels.

2759-7. Rétt. Hleðsla. (NM-134:006). Í eldri fornleifaskráningu segir: „„Fremst á túninu er fjárrétt, og stutt utan við hana Hesthús“, segir í örnefnalýsingu. Um 50 m SV af íbúðarhúsi, 2 m ofan (V) heimreiðar, fast innan við hlið. Réttin er um 13 m löng og skipt í tvö hólf um 5 m breitt hvort. Hún er hlaðin út frá steinum til SV og NA og veggur er einnig hlaðinn á N-hlið. Framhlið réttarinnar er tréverk en réttin mun þó gömlu. Hún er fjárrétt og notuð fram til 1990.“¹²

Mynd 7. Rétt 2759-7. Horft til NV.

Minjarnar voru ljósmyndaðar og mældar upp á vettvangi. Í torfhleðslu réttarinnar má sjá torf með 1875 gjósku. Til viðbótar við hleðslur réttarinnar sem teiknaðar voru upp í

eldri fornleifaskráningu (sjá mynd 8) var um 200 m hlaðinn veggur með einni umröð steina, sem liggur A-V upp hlíðina fyrir ofan réttina, sem og fyrir neðan veg, mældur upp. Veggurinn er rofinn 40 m svæði. Veghæð 0,3-1,2 m. Steinhláðni veggurinn sem tengist réttinni fer inn á skógræktarsvæðið og teljast minjarnar því í hættu vegna skógræktaráforma.

2759-8. Hesthússund. Heimild um hesthús. (NM-134:009). Í eldri fornleifaskráningu segir: „„Fyrir utan Stekkásendann eru mýrar; ein af þeim er Hesthússund, rétt framan og neðan við tún“ segir í örnefnalýsingu. Stutt utan við fjárréttina. Um 70 m SSV af íbúðarhúsi, fast við heimreiðina, skammt utan hliðs. Þarna sést nú ekkert, en hesthússundið mun liggja niður frá

¹² Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 29; Örnefnaskrá Egilssels.

Mynd 9. Hlaðni steinveggurinn sem liggur frá A-V hjá fjárrétt 2759-7.

þar sem hesthúsið á að hafa staðið. Þarna er nú heimreiðina að bænum og eru líklega allar leifar hússins horfnar.“¹³ (Mjöll Snædóttir o.fl., 1997, bls. 30; Örnefnaskrá Egilssels).

Ekkert að sjá á vettvangi, minjarnar hnítsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins.

2759-9. Rétt. Hleðsla. (NM-

134:010). Í eldri

fornleifaskráningu segir: „Í örnefnalýsingu segir: Réttarklauf er beint upp af bænum. Klauf milli tveggja kletta ofan brekkunnar vestur af bænum.

Klaufin liggur frá SV-NA. Í SV-enda er hún um 5 m breið og þar er einföld steinaröð, einhvers konar fyrighthleðsla. 18 m NA við er klaufin um 10 m breið og má þar sjá einhverjar leifar fyrighthleðslu. Engin rétt í minni systkinanna í Egilsseli. NA-fyrighthleðslan er röskuð, en núverandi vatnsból Egilssels er í klaufinni.“¹⁴

Minjarnar voru ljósmyndaðar og mældar upp á vettvangi.

Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

Mynd 10. 2759-9. Horft til SV.

Mynd 11. 2759-9. Horft til V.

¹³ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 30; Örnefnaskrá Egilssels.

¹⁴ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 30; Örnefnaskrá Egilssels.

2759-10. Fjárhúsmell.

Fjárhús – heimild. (NM-

134:013). Í eldri

fornleifaskráningu segir:

„Fyrir utan og ofan tún er Fjárhúsmell, mikill grasi gróinn klettur. Um 200-220

m N af núverandi

íbúðarhúsi. Kletturinn

stendur ofan túns og er

afgirtur. Þarna eru engar

tóttir og Pétur man ekki eftir

tóttum þar. Aldrei nein hús á melnum. Pétur álítur nafnið tilkomið sökum þess að fé hafi sótt þangað.“¹⁵

Ekkert að sjá á vettvangi, minjarnar hnítsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

Mynd 12. Horft til SV þar sem fjárhúsmell var skráður í eldri fornleifaskráningu.

2759-11. Holt. Heimild um leikvöll. (NM-134:011). Í eldri fornleifaskráningu segir: „„Yzt í túni eru smásteinar, einu nafni kölluð Holt. Þar leika börn sér“, segir í örnefnalýsingu. Holtin eru klettar um 60 m NA af íbúðarhúsi. Þarna er klettaholt, en engin sérstök ummerki sjást þar. Rétt fyrir utan núverandi hús.“¹⁶

Ekkert að sjá á vettvangi, minjarnar hnítsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

¹⁵ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 31; Örnefnaskrá Egilssels.

¹⁶ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 31; Örnefnaskrá Egilssels.

2759-12. Ullartjörn.

Þvottastaður – heimild.

(NM-134:018). Í eldri fornleifaskráningu segir:

„Fyrir utan Fjárhúsmel er Ullartjörn. Úr henni var veitt vatn að bænum og var hún hættuleg fé.

Um 100 m N við Fjárhúsmel í mýrarsundi milli 2 klettaása. Ullin var þvegin NA bæjar,

vatni veitt heim að bæ úr Ullartjörn.“¹⁷

Engar manngerðar minjar er að sjá á vettvangi en minjarnar hnítsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

Mynd 13. Horft til N hjá Ullartjörn. Engar manngerðar minjar er að sjá á vettvangi.

2759-13. Fjárhús. Heimild. (NM-134:021). Sjá myndir 5 og 6. Í eldri fornleifaskráningu segir: „Stóð á smáholti í túni um 30 m NV íbúðarhúss. Ekki sést neitt, enda hús sléttuð.“¹⁸

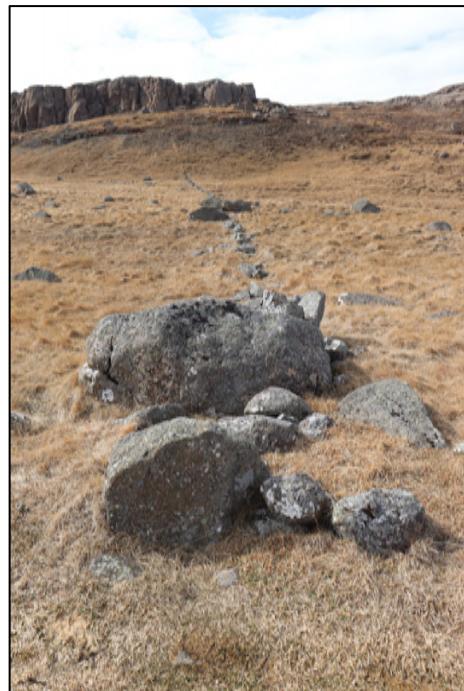
Ekkert að sjá á vettvangi, minjarnar hnítsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Minjarnar eru utan skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.

¹⁷ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 32; Örnefnaskrá Egilssels.

¹⁸ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 33; Örnefnaskrá Egilssels.

2759-14. Túngarður. (NM-134:022). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Áður grjótgarður á tún, og sjást leifar þeirra enn segir í Sveitum og jörðum. Grjótgarðar liggja á klettunum og niður að Holti um 70 m norðan íbúðarhúss. ¹⁹ Grjótgarðar við bæinn eru eldri en frá 1920, en þá var fyrst notaður gaddavír í 3 ja strengja túngirðingu á undirhleðslum og fjárgirðing áfost um leið.

Túngarðurinn var ljósmyndaður og mældur upp á vettvangi. Túngarðurinn er um 83 m langur og 1 m breiður, hæð veggja 0,3-0,5 m. Til austurs er túngarðurinn 5 m frá skógræktarsvæði og teljast minjarnar því vera í hættu.

Mynd 14. Túngarður, horft til V.

Mynd 15. Varða 2759-15. Horft til N.

Varðan var ljósmynduð og hnitsett, hún er 25 m sunnan við skógræktarsvæðið og telst því ekki í hættu.

2759-15. Vörðuhraun. Varða. (NM-134:023). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Ofan Magnúsarkletta upp með Dansgjárlæk eru móar og melað kölluð Vörðuhraun. Á lágum grjótási ofan og norðar Dansgjárlækjar, næsti ás neðan við syðri Stórásendann. Þarna er vörðubrot, ef til vill ókláruð eða hrunin varða.“ ²⁰

Varðan var ljósmynduð og hnitsett, hún er 25 m sunnan við

Mynd 16. Ummerki um fjárhús 2759-16. Horft til N.

¹⁹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 33; Ármanн Halldórsson. (1974). Sveitir og jarðir í Múlapingi, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391.

²⁰ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 33; Örnefnaskrá Egilssels.

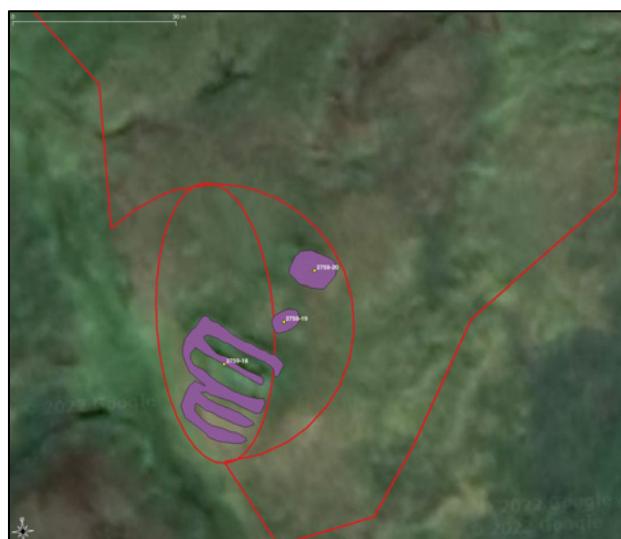
2759-16. Útihús. Tóft. (NM-134:024). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Um 70 m NV af núv. íb. við stóran stein í brekku neðan kletta.“²¹ *Stærð greinanlegrar tóftar er 6x3 m, liggur N-S. Útihúsin voru ljósmynduð og mæld upp, þau eru 180 m vestan við og utan skógræktarsvæðisins.*

Mynd 17. Horft til SV yfir leið 2759-17.

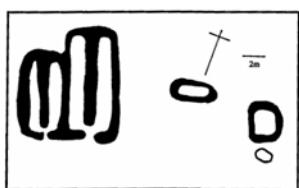
2759-17. Leið. (NM-134:027). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Liggur ofan E. í átt til Miðhúsasels.“²²

Leiðin liggur NA-SV skv. lýsingunni. Leiðin var hnítsett út frá eldri fornleifaskráningu 6 m austan við skógræktarsvæðið en fer ekki inn á það, hún telst þó í hættu þar sem hún er innan við 15 m fjarlægð frá trjáræktarsvæðinu.

Mynd 18. Yfirlitsmynd af beitarhúsa- og heytóftunum.

2759-18. Beitarhús. Tóftir. (NM-134:012). Í eldri fornleifaskráningu stendur: „Ofan taka við hjallahlíðar, lyngbrekkur og deigjudrög, sauðaland með hreinum ágætum enda beitarhús þvert upp af bæ“ segir í *Sveitum og jörðum*. Á flatlendi uppi á hól ofan blánnar. Stendur frammi á brún

Mynd 20. NM-134:012.

Beitarhús. Mjöll Snæsd. ofl., 1997, bls. 31.

lækjargils. Tvö samstæð hús, minna húsið er 6x4 m, en það

Mynd 19. Beitarhús 2759-18. Horft til SA.

²¹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 33; Örnefnaskrá Egilssels.

²² Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

stærra 8x4 m. Garði er fyrir húsunum miðjum, en ekki er innangengt milli þeirra. Tvær heytóttir um 3x1 m hvor, eru austan húsanna.²³ Í *Sveitum og jörðum* kemur fram að beitarhúsin hafi verið byggð upp úr húsum sem skemmdust í snjóflóðinu mikla á Seyðisfirði 1885. ²⁴ *A vettvangi voru vel greinilegar steinhlaðnar tóftir beitarhúsa sem voru mæld upp og ljósmynduð. Tóftirnar liggja A-V í tveimur samstæðum húsum og garði er fyrir miðju þeirra. Minna húsið (hið suðvestara) er 8x13 m, stærra (hið norðaustara) er 10x18 m. Inngangur er til SA. Hæð hleðsla 1,3 m.*

2759-19. Heytóft. Skráð í eldri fornleifaskráningu undir NM-132:012. Þar segir: „Tvær heytóttir um 3x1 m hvor, eru austan húsanna.“²⁵ *Tóftin er sporöskjulaga, liggur SV-NA og stærð hennar er 5x3 m. Tóftin er í hættu vegna skógræktaráforma.*

2759-20. Heytóft. Skráð í eldri fornleifaskráningu undir NM-132:012. Þar segir: „Tvær heytóttir um 3x1 m hvor, eru austan húsanna.“²⁶ *Tóftin er sporöskjulaga, liggur NV-SA og stærð hennar er 8x6,5 m. Tóftin er í hættu vegna skógræktaráforma.*

Mynd 21. Heytóft 2759-19.
Horft til A.

2759-21. Fornmannaleiði. (NM-134:015). Í eldri fornleifaskráningu segir: „„Fátt er fornra ummerkja í landi E, en nefna má þó leiði eða grafreit sunnan í Stórási. Sér þar móta fyrir steinaröðum, sem sýnilega er raðað af mönnum og mynda afmarkaða reiti.“. Inn og upp af Litlahrygg er ás sem heitir Stórás. Fyrir neðan Stórásinn er flatur mell, kallaður fornmannaleiði. Þar

Mynd 22. Heytóft 2759-20.
Horft til SA.

²³ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34; Ármann Halldórsson. (1974). *Sveitir og jarðir í Múlapíngi*, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391.

²⁴ Ármann Halldórsson. (1974). *Sveitir og jarðir í Múlapíngi*, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391-392; Hjörleifur Guttormsson. (2008). *Úthérað ásamt Borgarfirði eystra, Víkum og Loðmundarfirði*. Ferðafélag Íslands, bls. 211-219.

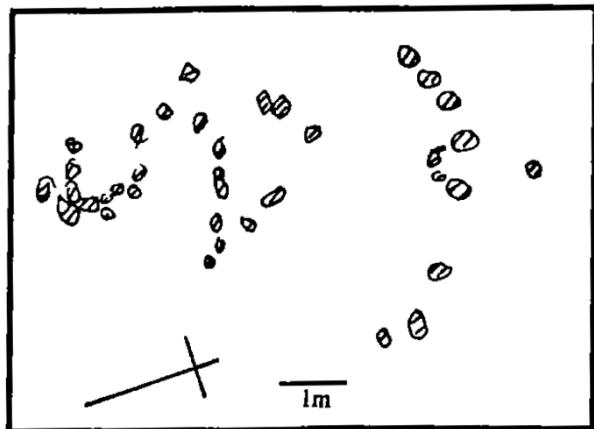
²⁵ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34; Ármann Halldórsson. (1974). *Sveitir og jarðir í Múlapíngi*, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391.

²⁶ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34; Ármann Halldórsson. (1974). *Sveitir og jarðir í Múlapíngi*, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391.

fann Pétur Sölvason (1849-1927) sverðsodd.“ Uppblásið melasvæði um 30x15 m er sunnan í Stórásnum ofan mýrarsynds sem liggur milli Stóráss og Vörðuhrauns, um 50 m ofan, norðan, Dansgjárlækjar. Nokkrir steinar eru á melnum, virðist sem sumir þeirra myndi beinar línur. Annars eru steinarnir fremur óreglulegir. Um 30x15 m uppblásinn melur. Steinar á víð og dreif á uppblásnum mel. Ekki er neitt sérstakt lag greinanlegt á þeim. Þó að melurinn sé nokkuð rofinn segir Pétur að svæðið hafi lítið breyst frá því að hann sá það fyrst.²⁷

Í Sveitum og jörðum segir að leiði eða grafreitur sé sunnan í Stórási þar sem sverðsoddur fannst um aldamótin 1900 og að þar móti fyrir steinaröðum sem sýnilega hafi verið raðað af mönnum og myndað afmarkaða reiti.²⁸

Skoðað var það svæði sem lýst var í örnefnaskrá, Sveitum og jörðum og eldri fornleifaskrá. Það fundust engar steinaraðir á vettvangi á flata melnum sunnan í Stórási. Á vettvangi fundust aðeins tvær hringlaga, jarðsignar holur sem gætu verið annað hvort vísbending um grafreit, eða náttúrulega jarðmyndun. Einnig ber að hafa í huga að gömul leið (2759-17) liggur NA-SV hjá meintum kumlateig, en við gamlar leiðir finnast oft lausafundir. Hvorki finnast upplýsingar um sverðsoddinn við leit í Sarpi, menningarsögulegu gagnasafni, né heimildir um að mannabein hafi fundist á þessum stað. Dregur þann enn úr líkum á að það leynist kumlateigur undir sverði á svæðinu.

Mynd 23. NM:134:015. Fornmannaleiði. Mjöll Snæsd. o.fl., 1997, bls. 32.

Mynd 24. Horft til S yfir aðra jarðsignu holuna á flötum mel sunnan í Stórási.

²⁷ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 31-32; Ármann Halldórsson. (1974). Sveitir og jarðir í Múlapingi, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391.

²⁸ Ármann Halldórsson. (1974). Sveitir og jarðir í Múlapingi, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391-392; Hjörleifur Guttormsson. (2008). Úthérað ásamt Borgarfirði eystra, Víkum og Loðmundarfirði. Ferðafélag Íslands, bls. 211-219.

Minjarnar eru um 35 m austan við skógræktarsvæðið – einhverjar líkur eru á því að um kumlateig að ræða, þ.e. margar heiðnar grafir frá landnámi og því er fyllsta ástæða til að fara að gát í námunda við svæðið.

2759-22. Svarðarklettar. Mógrafir.

(NM-134:016). Í eldri

fornleifaskráningu segir: „„Fyrir utan og neðan Stekkásinn taka við móar og klettar, kallaðir Svarðarklettar. Þar hefur verið tekinn svörður“ segir í örnefnalýsingu. Þarna eru ummerki svarðartöku. Neðan heimreiðar.“²⁹

Geta má þess að í *Sveitum og jörðum* segir að á bænum var nýttur svörður og tað til kyndingar til ársins 1948.³⁰ *Mældar voru upp svarðargrafir á 10x16 m svæði, sem liggur NA-SV. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.*

Mynd 25. Svarðarklettar, mógrafir 2759-22. Horft til NV.

2759-23. Ullargil. Þvottastaður.

(NM-134:017). Í eldri

fornleifaskráningu segir: „„Aðeins fyrir innan og ofan Sjónarhraunssund neðan túns, er Ullargil. Þar var þvegin ull. Gilið er nokkuð djúpt og um 30 m breitt þar sem það er breiðast. Um 100 m austan og neðan íbúðarhúss. Lítill

lækur rennur í gegnum gilið. Í gilinu

er myri. Utan og neðan bæjar.“³¹ *Engar manngerðar minjar sáust á vettvangi. Minjarnar voru hnittsettar út frá eldri fornleifaskráningu. Ullargil var hnittsett um 5 m vestan og utan við skógræktarsvæðið og telst því í hættu.*

Mynd 26. Ullargil. Horft til A.

²⁹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 32; Örnefnaskrá Egilssels.

³⁰ Ármann Halldórsson. (1974). *Sveitir og jarðir í Múlapíngi*, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391-392.

³¹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 32; Örnefnaskrá Egilssels.

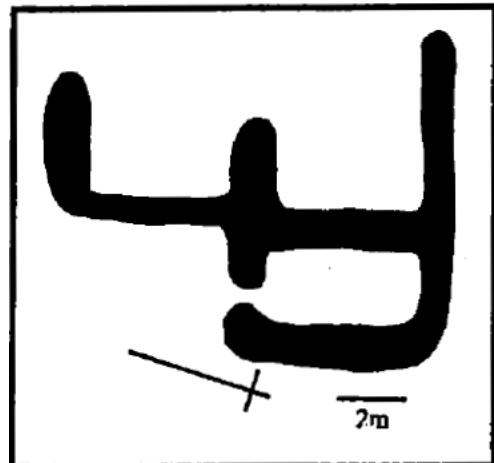
2759-24. Stekkur. Tóftir. (NM-134:020). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Fyrir utan og neðan Moldhofða er tangi milli Svínalæks og Rangár og heitir Stekkjatangi; þar var stekkur áður fyrr segir í örnefnalýsingu. Stekkurinn er um 500 m A af íbúðarhúsi á Egilsseli. Á nesi þar sem Svínalækurinn beygir austur fyrir um

Mynd 27. Stekkjartóftir 2759-24.

60-70 m ofar en þar sem hann mætir Rangá. Stekkurinn er á NA-bakka Svínalækjar og hefur lækurinn brotið eitthvað af hleðslunum. Stekkurinn er þriggja hólfra. Tvö hólfanna snúa fram að læknum og er eitt hólf aftan þeirra. Urmull kolagrafa er á sama stað.“³²

Minjarnar voru mældar og upp og ljósmyndaðar á vettvangi. Þær eru vel grónar og illgreinanlegar á vettvangi en vel greinilegar á loftmynd. Stekkurinn skiptir í þrjú hólf, hann liggur A-V, inngangur til V. Stærð stekksins er um 17x13 m, stærð hólfra um 3-5 m. Stekkurinn telst í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 28. Stekkjartóftirnar eins og þær voru mældar upp í eldri fornleifaskráningu. Mjöll Snæsd. o.fl., 1997, bls. 33.

³² Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 33; Örnefnaskrá Egilssels.

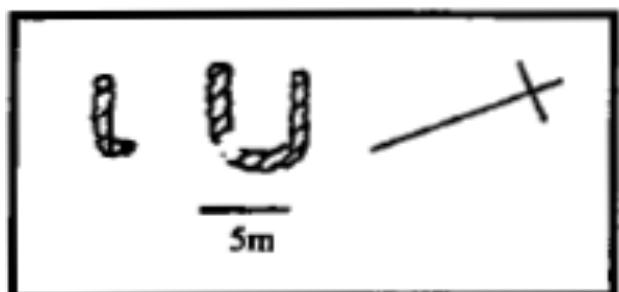
2759-25. Rétt. Tóft. (NM-134:025). „Framan við klett, um 900 m NV af fjárhúsi vestan Svínalækjar. Þetta er grjót- og torfhlaðin rétt, byggð upp við brekku neðan kletta. Var byggð um miðja öldina af Pétri og Sólva Eiríkssyni.“³³

*Á vettvangi mátti sjá
greinilegar steinhleðslur.*

*Hleðslurnar til N voru hæstar, um 5
umraðir steina og hæð um 1 m. Annars
staðar voru hleðslurnar um 1 umröð
steina. Stærð 15,5x5,5 m. Minjarnar voru
mældar upp og upp og ljósmyndaðar. Þær
teljast í hættu vegna skógræktaráforma.*

Mynd 29. Rétt 2759-25. Horft til N.

Mynd 30. Réttin eins og hún var teiknuð upp í eldri fornleifaskráningu. Mjöll Snæsd. o.fl., 1997, bls. 33.

³³ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 33; Örnefnaskrá Egilssels.

Mynd 31. Yfirlitsmynd yfir minjar norðan við Rangá.

2759-26.

Niðurgröftur/kolagröf.

(NM-134:028). „Á

tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er.

Urmull kolagrafa er á tanganum.“³⁴ Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gaeti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri

Mynd 32. Kolagröf 2759-26. Horft til NA.

fornleifaskráningu. Niðurgröfturinn/kolagröfin er þakinn sinu, um 2,5 m í þvermál, dýpt um 0,8 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

³⁴ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

2759-27. Niðurgröftur/kolagröf.
(NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“³⁵
Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu.

Niðurgröfturinn/kolagröfin er þakinn sinu, um 3,8 m í þvermál, dýpt um 0,6 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 33. Kolagröf 2759-27. Horft til NA.

2759-28. Niðurgröftur/kolagröf.
(NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“³⁶
Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu.

Niðurgröfturinn/kolagröfin er þakinn sinu, um 2,8 m í þvermál, dýpt um 0,7 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 34. Kolagröf 2759-28. Horft til NA.

2759-29. Niðurgröftur/kolagröf.
(NM-134:028). „Á tanganum við

Mynd 35. Kolagröf 2759-29. Horft til NA.

³⁵ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

³⁶ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“³⁷

Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu. Niðurgröfturinn/kolagröfin er þakinn sinu, nánast ferköntuð, um 2,8x4,2 m að stærð, liggur NA-SV, dýpt um 1 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

2759-30. Niðurgröftur/kolagröf.

(NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“³⁸ Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu.

Niðurgröfturinn/kolagröfin er þakinn sinu, um 1,5x2,7 m að stærð, liggur NA-SV, dýpt um 0,7 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 36. Kolagröf 2759-30. Horft til NA.

2759-31. Niðurgröftur/kolagröf.

(NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“³⁹ Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu.

Niðurgröfturinn/kolagröfin er þakinn sinu, þvermál um 1,4 m, liggur N-S, dýpt um 0,5 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 37. Kolagröf 2759-31. Horft til N.

³⁷ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

³⁸ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

³⁹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

2759-32. Kolagröf. (NM-134:028).

„Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“⁴⁰ Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu.

Kolagröfin er hringlaga, gróin lyngi og kjarri, þvermál um 1,4 m, liggur N-S, dýpt um 0,5 m.

Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 38. Kolagröf 2759-32. Horft til N.

2759-33. Kolagröf. (NM-134:028).

„Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“⁴¹ Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu.

Kolagröfin er hringlaga, gróin lyngi og kjarri, þvermál um 1 m, liggur N-S, dýpt um 0,6 m.

Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 39. Kolagröf 2759-33. Horft til N.

⁴⁰ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

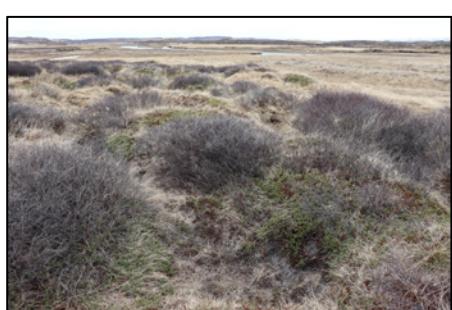
⁴¹ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

2759-34. Kolagröf. (NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“⁴² *Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu. Kolagröfin er sporóskjulaga, gróin lyngi, sinu og kjarri, stærð um 3x1,5 m, liggur NA-SV, dýpt um 0,5 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.*

Mynd 40. Kolagröf 2759-34. Horft til N.

2759-35. Kolagröf. (NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“⁴³ *Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu. Kolagröfin er sporóskjulaga, gróin lyngi, sinu og kjarri, stærð um 1x0,5 m, dýpt um 0,4 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.*

Mynd 41. Kolagröf 2759-35. Horft til N.

2759-36. Kolagröf. (NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“⁴³ *Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu. Kolagröfin er hringlaga, gróin lyngi, sinu og kjarri, þvermál um 1 m, , dýpt um 0,6 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.*

Mynd 42. Kolagröf 2759-36. Horft til A.

⁴² Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

⁴³ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

2759-37. Kolagröf. (NM-134:028). „Á tanganum við Svínalæk þar sem stekkur (020) er. Urmull kolagrafa er á tanganum.“⁴⁴ Á vettvangi fannst niðurgröftur sem gæti verið ein af kolagröfunum sem minnst er á í eldri fornleifaskráningu. Kolagröfin er hringlaga, gróin lyngi, sinu og kjarri, þvermál um 1,5 m, dýpt um 1 m. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 43. Kolagröf 2759-37. Horft til N.

2759-38. Hleðsla. Steinhleðslan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Stærð hleðslunnar er um 1,3x0,6 m. Hleðslan er með 4-5 umröðum steina og er mosagróin, liggar NA-SV. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 44. Hleðsla 2759-38. Horft til N.

2759-39. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Varðan er steinhlaðin, mosagróin, um 0,3 m á hæð og um 1,5 m í þvermál, hrunin til SA. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 45. Varða 2759-39. Horft til A.

⁴⁴ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 34.

2759-40. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Varðan er steinhlaðin, mosagróin, um 1 m á hæð um 0,8-1 m í þvermál, 5 umför steina. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

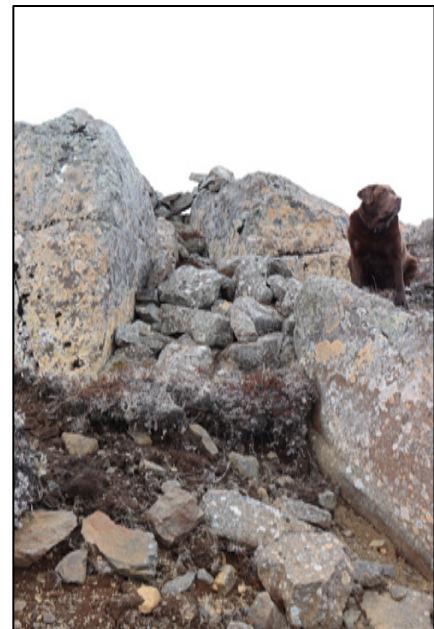

Mynd 46. Varða 2759-40. Horft til N.

2759-41. Steinhléðslur. Hleðslurnar voru ekki skráðar í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Þær eru hlaðnar utan í kletta, með 3-5 umförum steina og má greina þær á þremur stöðum eins og sjá má á myndum 47 og 48. Hleðslurnar tengjast að öllum líkendum annarri hleðslu, þ.e. minjum 2759-38. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 47. Hleðsla 2759-41. Horft til NA.

Mynd 48. Hleðsla 2759-41. Horft til S.

2759-42. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Varðan er steinhlaðin, mosagróin, um 0,8 m á hæð um 0,6 m í þvermál, 4 umför steina. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 49. Varða 2759-42. Horft til A.

2759-43. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Varðan er steinhlaðin, mosagróin, um 0,2 m á hæð um 0,6 m í þvermál, 2 umför steina. Varðan stendur ofan á stórum steini. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 51. Varða 2759-44. Horft til S.

2759-44. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Varðan er steinhlaðin, mosagróin, um 0,2 m á hæð um 0,5 m í þvermál, 2 umför steina. Varðan stendur ofan á stórum steini. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 50. Varða 2759-43. Horft til N.

Mynd 52. Yfirlitsmynd yfir minjar 2759-38 til 2759-44.

2759-45. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Varðan er steinhlaðin, mosagróin, um 0,4 m á hæð um 0,5 m í þvermál, 4 umför steina, hrunin til NV og SA. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 53. Varða 2759-45. Horft til NA.

Mynd 54. Varða 2759-46. Horft til NA.

2759-47. Mógröf. Mógröfin var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Mógröfin er greinilega manngerð, með skörpun brúnum. Nýttur var svörður og tað til kyndingar að Egilsseli til ársins 1948.⁴⁵ Mógröfin er niðurgraðin um sirk 1 m, er um 8 x 42 m að stærð og liggur N-S. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 55. Varða 2759-47. Horft til N.

Mynd 56. Brú 2759-48. Horft til V.

⁴⁵ Ármann Halldórsson. (1974). Sveitir og jarðir í Múlabingu, I. bindi. Búnaðarsamband Austurlands, bls. 391-392.

2759-49. Hleðsla. *Vestan við Dansgjá fannst á vettvangi 4x1 m steinhleðsla, sem liggr NA-SV, með tveimur umröðum steina á milli tveggja kletta. Minjarnar eru í 130 m fjarlægð vestan við skógræktarsvæðið skógræktarsvæðisins og eru því ekki í hættu.*

Mynd 57. Hleðsla 2759-49. Horft til A.

2759-50. Hlaðvarpi. *Austan við íbúðarhúsið að Egilsseli er steinhlaðinn hlaðvarpi, 10 x 1 m að stærð og um 1,5 m að hæð, með 5 umröðum steina. Minjarnar eru í 90 m fjarlægð vestan við skógræktarsvæðið og eru því ekki í hættu.*

Mynd 58. Hlaðvarpi 2759-50. Horft til S.

2759-51. Stífla/Áveita (NM-134:014). Í eldri fornleifaskráningu segir: „Í Sveitum og jörðum er getið um 400 faðma áveituskurð. Hlaðinn hefur verið upp veggur meðfram brekku ofan myðarsunds. Síðan beygir garður þessi að Stekkási og síðan í átt til Egilssels. Í garði þessum var renna og var vatni veitt úr Dansgjárlæknum og heim á engjar um nokkur hundruð metra. Pétur segir áveitu þessa aldrei hafa virkað sem skyldi. Garðurinn er á parti um 1 m hár og 1 m breiður.“⁴⁶ Á vettvangi var mældur upp torf- eða steinhlaðinn veggur hjá litlu vatnsfalli sem gæti verið hluti af áveituskurðinum og stíflunni sem lýst er hér að framan. Veggurinn sem er greinanlegur á vettvangi er 10 m langur og 1 m breiður, rofinn á um meters bili fyrir miðju. Minjarnar eru um 250 fjarlægð vestan við skógræktarsvæðið og eru því ekki í hættu.

Mynd 59. Áveita 2759-49. Horft til SV.

⁴⁶ Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Formleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands, bls. 31.

2759-52. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Hún er 0,7 m í þvermál, er rúmur meter á hæð, er hlaðin af flötum steinum og hefur 18-20 umraðir steina. Hún hefur verið reist ofan á Stein. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 61. Varða 2759-53. Horft til N.

2759-53. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Hún er 1,6 m í þvermál, hrúnin til suðurs, er um 0,4 m á hæð, hefur 6-8 umraðir mosagróinna steina. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 60. Varða 2759-52.
Horft til A.

2759-54. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Hún er 1 m í þvermál, rúmur meter á hæð, hefur 17-18 umraðir flatra mosagróinna steina. Hún hefur verið reist ofan á Stein. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

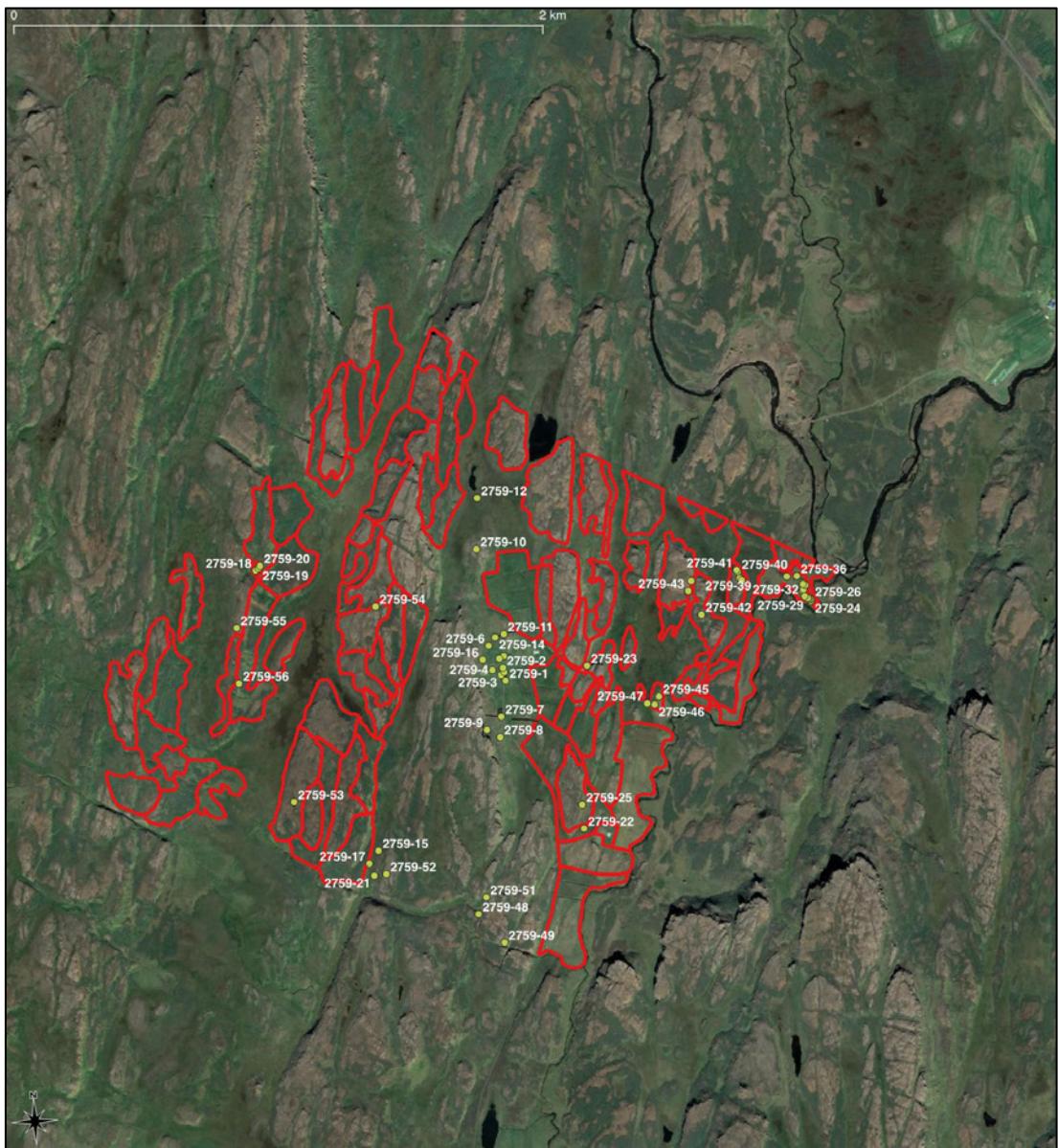
Mynd 63. Varða 2759-55.
Horft til NV.

2759-55. Varða. Varðan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Hún er 1 m í þvermál, 0,3 m á hæð og hrúnin til vesturs hún hefur 2 umraðir mosagróinna steina. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

2759-56. Hleðsla. Hleðslan var ekki skráð í fyrri fornleifaskráningu árið 1997. Hleðslan er um 0,6 m í þvermál og efsti steinninn er um 1 m á hæð. Hún samanstendur af nokkrum stórum, mosagrónum steinum sem reistir hafa verið saman og einum sem stendur upp á rönd. Minjarnar teljast í hættu vegna skógræktaráforma.

Mynd 64. Hleðsla 2759-56.
Horft til NV.

Mynd 65. Yfirlitsmynd yfir skráðar minjar í Egilsseli.

Hér á eftir: Tafla 1. Skráðar og uppmældar fornleifar að Egilsseli.

Nr.	Teg.	Fj.	Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Friðlýst?	Mótvægisaðgerðir	ÍSNET hnit
2759-1	<i>Heimild, bæjarhóll (NM-134:001)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanlegur	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708038,086 542498,150
2759-2	<i>Hibýli</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanleg	1906	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708028,13 542546,29
2759-3	<i>Tóft, brunnur (NM-134:002)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanlegur	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707999,2 542518,1
2759-4	<i>Heimild, Lambhús, fjárhús (NM-134:003)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Illgreinanlegar	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707988,45 542537,61
2759-5	<i>Heimild, Miðhús, fjárhús (NM-134:004)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Ekki greinanlegar	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708014,285 542581,667
2759-6	<i>Heimild, Sauðhús, fjárhús (NM-134:005)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Ekki greinanlegar	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707974,332 542630,261
2759-7	<i>Hleðsla, rétt. (NM-134:006)</i>	1	<i>Í hættu.</i>	Trjárækt	Greinanlegar	1800-1950	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708022,22 542361,92
2759-8	<i>Heimild, hesthús. Hesthússund. (NM-134:009)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Ekki greinanlegar	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708006,25 542285,72
2759-9	<i>Hleðsla. Rétt. (NM-134:010)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanleg	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707967,359 542310,165
2759-10	<i>Heimild. Fjárhúsmell. (NM-134:013)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Ekki greinanlegur	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707928,0 542995,5
2759-11	<i>Heimild, Holt. Leikvöllur. (NM-134:011)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Ekki greinanlegur	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708031,75 542673,97
2759-12	<i>Heimild, Ullartjörn. Þvottastaður. (NM-134:018)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Ekki greinanlegur	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707930,344 543189,431
2759-13	<i>Heimild. Fjárhús. (NM-134:021)</i>	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Ekki greinanlegur	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708031,3551 542591,0366

Nr.	Teg.	F j .	Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Friðlý st?	Mótvægisaðgerðir	ÍSNET hnit
2759-14	<i>Hleðsla. Túngarður. (NM-134:022)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanlegur	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til austurs til að vernda minjarnar.	707996,22 542660,61
2759-15	<i>Varða. Vörðuhraun. (NM-134:023)</i>	1	Ekki í hættu	Trjáráekt	Greinanleg	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707557,816 541854,219
2759-16	<i>Tóft. Útihús. (NM-134:024)</i>	1	Ekki í hættu	Trjáráekt	Greinanlegar	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707951,71 542577,40
2759-17	<i>Heimild. Leið. (NM-134:027)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Ekki greinanleg	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Gæta þarf að varðveislu leiðarinnar við plöntun.	707523,26 541805,52
2759-18	<i>Tóft. Beitarhús. (NM-134:012)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanleg	1890-1920	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	707092,67 542914,76
2759-19	<i>Heytóft. (NM-134:012)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanleg	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	707103,71 542922,44
2759-20	<i>Heytóft. (NM-134:012)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanleg	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	707096,06 542929,95
2759-21	<i>Formannaleiði. (NM-134:015)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Ekki greinanlegar	800-1400	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Gæta þarf að því að planta ekki í meint leiði.	707542,7 541759,8
2759-22	<i>Svarðarklettar. Mógrafir. (NM-134:016)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanlegar	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708335,16 541938,35
2759-23	<i>Heimild. Ullargil. Pvottastaður. (NM-134:017)</i>	1	Í hættu	Trjáráekt	Ekki greinanlegar	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708346,112 542554,756

Nr.	Teg.	F j .	Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Friðlý st?	Mótvægisaðgerðir	ÍSNET hnit
2759-24	Tóft. Stekkur. (NM-134:020)	1	Í hættu	Trjáráekt	Ekki greinanleg ar	1600-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709192,544 542799,853
2759-25	Tóft. Rétt. (NM-134:025)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle g	1800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708328,10 542028,78
2759-26	Niðurgröftur/kola gröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709193,84 542807,02
2759-27	Niðurgröftur/kola gröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709185,45 542803,54
2759-28	Niðurgröftur/kola gröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709184,293 542809,557
2759-29	Niðurgröftur/kola gröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709179,652 542811,419
2759-30	Niðurgröftur/kola gröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709169,379 542817,760
2759-31	Niðurgröftur/kola gröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709159,45 542837,62
2759-32	Kolagröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709161,450 542841,563
2759-33	Kolagröf. (NM-134:028)	1	Í hættu	Trjáráekt	Greinanle gar	800-1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709164,806 542844,377

Nr.	Teg.	F j .	Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Friðlý st?	Mótvægisaðgerðir	ÍSNET hnit
2759-34	Kolagröf. (NM-134:028)	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709167,719 542862,074
2759-35	Kolagröf. (NM-134:028)	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	70916,47 542863,522
2759-36	Kolagröf. (NM-134:028)	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709139,645 542894,536
2759-37	Kolagröf. (NM-134:028)	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	709101,818 542892,042
2759-38	Hleðsla.	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708931,38 542878,17
2759-39	Varða.	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708923,791 542885,246
2759-40	Varða.	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708916,19 542910,56
2759-41	Steinhleðslur.	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708900,15 542911,57
2759-42	Varða.	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708779,032 542748,046
2759-43	Varða.	1	<i>Í hættu</i>	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708708,44 542834,93

Nr.	Teg.	F j .	Hættumat	Hætta	Ástand	Aldur	Friðlý st?	Mótvægisaðgerðir	ÍSNET hnit
2759-44	Varða.	1	Í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708740,22 542875,20
2759-45	Varða.	1	Í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708618,41 542438,41
2759-46	Varða.	1	Í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708601,90 542407,52
2759-47	Mógröf.	1	Í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	708574,024 542411,931
2759-48	Brú.	1	Ekki í hættu.	Trjárækt	Greinanle gar	1900- 1950	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707936,24 541614,45
2759-49	Hleðsla.	1	Ekki í hættu.	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708034,60 541507,06
2759-50	Hlaðvarpi.	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	708033,37 542529,83
2759-51	Stífla/áveita. (NM-134:014).	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707965,40 541678,00
2759-52	Varða.	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707528,3 541780,7
2759-53	Varða.	1	Í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	707238,33 542038,69
2759-54	Varða.	1	Í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	707546,46 542778,69
2759-55	Varða.	1	Ekki í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar.	707021,24 542697,53
2759-56	Varða.	1	Í hættu	Trjárækt	Greinanle gar	1800- 1900	Nei	Minjar mældar upp og ljósmyndaðar. Færa þarf skógræktarsvæðið til að vernda minjarnar.	707030,153 542486,881

Niðurstaða

Mældar voru upp fimmtíu og sex friðaðar minjar að Egilsseli sem ber að vernda skv. 22. gr. laga nr. 80/2012. Af þeim voru þrjátíu og sex í hættu vegna áforma um skógrækt. Lagt er til að skógræktarsvæðið verði fært í námunda við skráðar minjar eins og kemur fram í töflu 1 hér að framan. Tuttugu minjar töldust hins vegar ekki í hættu og engar friðlýstar minjar (með 100 m friðlýsingarradius) fundust á svæðinu.

Minjarnar þrjátíu og sex eru flestar taldar vera frá tímabilinu 1800-1900. Þó gæti stekkur 2759-24, kolagrafir 2759-26 til 2759-37, sem og 2759-21, meint fornmannagröf, verið forn. Hafa verður í huga að hluti minjanna fundust á bakka Svínalækjar sem fellur í Rangá, en áin gæti hafa tengt Egilssel áður fyrr við þekkta minjastaði við Lagarfljótið, s.s. bæinn Rangá (heiðinn og kristinn greftunarstaður), Straum (fundarstaður kumls) og Krakalækjarþing (þingstaður).

Bent er á að allar minjar sem eru eldri en 100 ára eru friðaðar og þeim fylgir 15 m friðhelgunarsvæði út frá ystu mörkum þeirra. Þegar ekki er hægt að tryggja öryggi fornleifa eða þær þarf að fjarlægja vegna fyrirhugaðra framkvæmda þarf að grípa til mótvægisaðgerða. Slíkar aðgerðir geta verið allt frá breyttri áætlun um framkvæmdir sem taka tillit til fornleifa (1. kostur), nákvæmri GPS staðsetningu og ljósmyndun, að nákvæmri fornleifarannsókn, s.s. könnunarskurðum. Þá er tekinn þverskurður í gegnum minjarnar, snið teiknað og ljósmyndað og gjóskulaga leitað til að aldursgreina eftir atvikum. Leita þarf leyfis Minjastofnunar Íslands í öllum tilfellum og stofnunin ákveður umfangið og setur þá skilmála sem henni kann að þykja nauðsynleg. Varast ber að nýta svæðin í kringum fornleifar sem geymslustaði eða brautir fyrir vélar og tæki, eða efnisgeymslur af hverju tagi nema að leyfi Minjastofnunar Íslands komi til með eða án skilmála sem stofnunin kann að setja.

Heimildir

Ágúst Ó. Georgsson. (1990). *Fornleifaskrá. Skrá um friðlýstar fornleifar.* Fornleifafnd - Þjóðminjasafn Íslands. Reykjavík.

Ármanн Halldórsson, (1974). *Sveitir og jarðir í Múlaþingi, I. bindi*, Búnaðarsamband Austurlands.

Finnur N. Karlsson o.fl. (2000). *Múlasýslur. Sýslu- og sóknalýsingar hins Íslenska bókmenntafélags 1839-1874*. Söguþálag. Örnefnastofnun Íslands.

Helgi Hallgrímsson. (1993-2000). *Náttúru- og menningarminjar í Austfirðingafjórðungi*. Vegna skógræktar. [Óbirt, varðveitt hjá Skógrækt ríkisins].

Hjörleifur Guttormsson. (2008). *Úthérað ásamt Borgarfirði eystra, Vikum og Loðmundarfirði*. Ferðafélag Íslands.

Lög um menningarminjar. Nr. 80, 29. júní 2012.

Minjavefsjá Minjastofnunar Íslands (www.map.is/minjastofnun/#)

Minjastofnun Íslands. (2013). „Skráningarstaðlar fornleifa.“

Mjöll Snæsdóttir, Orri Vésteinsson og Sædís Gunnarsdóttir. (1997). „Fornleifaskráning í Fellahreppi.“ Fornleifastofnun Íslands.

Rannveig Þórhallsdóttir. (2021). „Fornleifaskráning vegna ljósleiðara á Héraði, 2. áfangi. Hróarstunga og Hjaltastaðaþinghá.“ Sagnabrunnur ehf.

Sarpur, menningarsögulegt gagnasafn: sarpur.is. Leitað að „sverð“ og „Egilssel“.

Umsögn Minjavatnunar Austurlands, MÍ202201-0128/6.10/P.E.H.

Túnakort (1919-1920) fyrir Egilssel í Fellum, Norður-Múlasýlu, nú Múlaþingi. Þjóðskjalasafn Íslands, Reykjavík (testbirting.manntal.is).

Vefheimild: Fasteignamat ríkisins, skra.is.

Vefsjá Múlaþings, sjá <https://map.is/mulathing/#>.

Örnefnastofnun (1972). *Skrá yfir örnefni að Egilsseli, Fellahreppi, Norður-Múlasýlu, nú Múlaþingi. Uppfletting á nafnid.is*